

ต้นแบบการบริหารจัดการเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของศูนย์เผยแผ่
พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทย
Buddhist Administrative Management Prototype of Provincial
Buddhism Dissemination Centers in Thailand

พระณปวร โทวาท Phra Noppavorn Towat^๑
สัญญา สันญาวิวัฒน์ Sunya Sunyavivat^๒

บทคัดย่อ

การวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ ๑). เพื่อศึกษาลักษณะการบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทย ๒). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทย ๓). เพื่อเสนอต้นแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทย โดยการสัมภาษณ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทยทั้ง ๔ ศูนย์ จำนวน ๒๓ รูป/คน แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ระเบียบวิธีวิจัย รูปแบบที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ โดยมีการกำหนดขั้นตอนดังนี้ ๑. การศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary) ๒. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview)

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทยมีโครงสร้างองค์กร ปฏิบัติงานตามแผน มีการพัฒนาทักษะบุคลากรให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานและการสร้างค่านิยมร่วมภายในองค์กรให้บุคลากรมีความสามัคคีกัน ข้อจำกัดที่พบคือระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและฐานข้อมูลที่มีอยู่ยังขาดประสิทธิภาพ การสร้างทัศนคติของบุคลากรที่มีต่อองค์กรยังไม่ประสบผลสำเร็จ.

คำสำคัญ : ต้นแบบการบริหารจัดการ, การเผยแผ่พระพุทธศาสนา, ศูนย์เผยแผ่ประจำจังหวัด

^๑ สาขาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม Doctor of Philosophy Program in Management, Faculty of Management and Public Administration, Siam University

^๒ สาขาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม Department of Management, Faculty of Management and Public Administration, Siam University

Abstract

This research was a qualitative research. The objective of the research to 1) study administration the propagation of Buddhism from The provincial propagation of Buddhism centers in Thailand. 2) Factors conducive to management with the administration the propagation of Buddhism of The provincial propagation of Buddhism centers in Thailand. 3) To offer a prototype the management of The provincial propagation of Buddhism centers in Thailand with proper and efficiency management with related persons by 23 persons from 4 centers of The provincial propagation of Buddhism centers in Thailand. Then analyze the content. (Content Analysis). Research Methods: The format used in this research. the due process as follows 1. Study Documents (Documentary) to study the concept Theory and research related to organizational management. This will cause the conceptual of qualitative research. 2. The collect data from the fieldwork. By means in-depth interviews (In-depth Interview).

The finding data were analyzed and explained according to framework comprised of eight dimensions. The result of the study concluded that the provincial Buddhism dissemination centers in Thailand organizations' structure and planning have been well implemented. There also have staffs' skill development and organization shared value uniting all them together Nevertheless, incompetency of Information Technology and data base also existed as well as the limitation on staffs' work attitude and understanding

Keywords: Prototype of Administration Management, Buddhism Dissemination, Provincial Buddhism Dissemination

(ส่วนนี้ให้คงไว้ห้ามลบทิ้งหรือเคาะ Enter)

๑. บทนำ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตรี และมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติ คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้ ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ประจำจังหวัดมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์ ประสานงานกลางประจำจังหวัด อำนวยความสะดวก เป็นที่ปรึกษา พัฒนาบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ให้การอุปถัมภ์ และ ปฏิบัติตามนโยบาย ข้อกำหนด ข้อบังคับ วัตถุประสงค์ และอื่น ๆ ตามที่ศูนย์การเผยแผ่ พระพุทธศาสนาแห่งชาติกำหนดหรือ

มอบหมาย ให้ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประจำจังหวัดมีสำนักงานตั้งอยู่ที่สำนักงาน พระพุทธศาสนาจังหวัด ระเบียบมหาเถรสมาคมกำหนดให้มีศูนย์กลางรวบรวมข้อมูล และพัฒนาบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งส่วนกลางและประจำจังหวัด สำหรับเป็นแนวทางขับเคลื่อนงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ให้เป็นไปในเชิงรุกมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาและอำนวยประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนผู้ได้รับการเผยแผ่

การบริหารจัดการเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแต่ละยุคสมัยมีรูปแบบ กระบวนการและประสิทธิผลที่แตกต่างกัน ตามบริบทของสังคมในยุคนั้น อุดมการณ์ หลักการและวิธีการ จากการศึกษาที่สังคมในยุค ปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นสังคมแห่งยุคข้อมูลข่าวสารและการติดต่อที่รวดเร็ว ศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ กำกับดูแลและส่งเสริมสนับสนุนพระสงฆ์ที่เป็นบุคลากรทางพระพุทธศาสนา บทบาทหน้าที่ประการหนึ่งคือการส่งเสริมสนับสนุนพระสงฆ์ที่ทำหน้าที่เผยแผ่หลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาให้แก่พุทธศาสนิกชน ให้เข้าใจหลักธรรมคำสั่งสอนและนำไป ปฏิบัติการตาม การที่พระสงฆ์จะเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพได้นั้น ประเด็นสำคัญอยู่ที่การแสวงหาความรู้ของพระสงฆ์ได้มีการเรียนรู้มากจากพระไตรปิฎก และคัมภีร์อื่นๆ ในทางพระพุทธศาสนา

ปัจจัยที่ส่งผลที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดใน

ประเทศไทย โดยระบบการบริหารงานขององค์กรในปัจจุบันขาดความคิดสร้างสรรค์ ไม่กล้าเปลี่ยนแปลง ไม่มีนวัตกรรมใหม่มีผลสูงที่สุด สาเหตุที่ศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนา ประจำจังหวัดในประเทศไทยยังขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่ เพราะยังขาดทั้งงบประมาณ บุคลากร และการบริหารจัดการที่ดี สมาน รั้งสิโยกฤษญู และสุธี สุทธิสมบุรณ์ (๒๕๔๔)^๓ ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารคือการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ ได้แก่ คน เงิน วัสดุ สิ่งของ และวิธีการปฏิบัติงาน เป็นอุปกรณ์ในการดำเนินงาน หรืออีกนัยหนึ่งการบริหารคือการ ทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยบุคคลอื่นๆ ซึ่งทั้งนี้อาจจะขึ้นอยู่กับความพร้อมในหลายด้านๆ ทั้งสถานที่ตั้ง บุคลากรทางศาสนา ผู้นำชุมชน วัฒนธรรมท้องถิ่นและสภาพแวดล้อมของศูนย์เผยแผ่นั้นๆด้วย รองลงมาเป็นองค์กรสงฆ์ขาดกลยุทธ์และแผนในการทำงาน ยึดถือในรูปแบบเดิม ทำให้ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันสภาพสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งนี้ส่วนหนึ่งมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญที่นำทุกสิ่งทุกอย่างไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อองค์กรด้านศาสนา ประชาชนให้ความสนใจในปัญหาเศรษฐกิจ ความอยู่รอดของชีวิตในโลกนี้มากกว่าเรื่องบุญกุศล ส่งผล

^๓สมาน รั้งสิโยกฤษญู และสุธี สุทธิสมบุรณ์. **หลักการบริหารเบื้องต้น**. (กรุงเทพฯ: สัมหวาน.) พ.ศ. ๒๕๔๔.

ให้การเผยแพร่พระพุทธศาสนาถูกจำกัดเฉพาะกลุ่มที่ให้ความสนใจศึกษาอย่างแท้จริง ประกอบกับกระแสวัฒนธรรมต่างชาติ หลังไหลเข้ามาอย่างรวดเร็ว ทำให้พุทธศาสนิกชนไม่สามารถนำหลักธรรมคำสอนและวัฒนธรรมประจำชาติไทยอันดีงามมาปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมที่ยากต่อการแก้ไขตามมาหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาทางความคิด อุดมการณ์ทางการเมืองส่งผลให้คนในชาติมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงเพิ่มมากขึ้น

จากปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมองเห็นปัญหาว่าศูนย์เผยแพร่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัด ไม่มีดำเนินการบริหารจัดการด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับทั้งมหาเถรสมาคมและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพราะการเผยแพร่พระพุทธศาสนาขึ้นต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ แต่ที่ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ สาเหตุมาจากอะไร และศูนย์เผยแพร่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทยจะสามารถบริหารจัดการองค์กรหรือดำเนินกิจกรรมการเผยแพร่พระพุทธศาสนาอย่างไร โดยให้มีมิติที่ตอบสนองการบริหารจัดการเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาให้เป็นรูปธรรม ควรจะต้องบูรณาการศาสตร์การบริหารจัดการสมัยใหม่กับการบริหารจัดการด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในรูปแบบเดิมอย่างไร

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

โดยแบ่งประเด็นในการศึกษาดังนี้

๒.๑) เพื่อศึกษาลักษณะการบริหารจัดการการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของศูนย์เผยแพร่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทย

๒.๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของศูนย์เผยแพร่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทย

๒.๓) เพื่อเสนอต้นแบบการบริหารจัดการเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของศูนย์เผยแพร่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทย

๓. ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยเชิงเนื้อหา ได้แก่ แนวคิดทฤษฎีแนวคิดกระบวนการการบริหารจัดการ การจัดการองค์การ นโยบายการเผยแพร่ การพัฒนาศักยภาพผู้เผยแพร่ วิธีการเผยแพร่ เทคโนโลยีสภาพแวดล้อมองค์การและความสัมพันธ์ทางสังคม และเสนอต้นแบบการบริหารจัดการเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของศูนย์เผยแพร่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทย

๓.๒ สนามวิจัย

คือ ศูนย์เผยแพร่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทยทั้ง ๔ ภูมิภาคๆ ละ ๑ แห่ง ได้แก่ ๑) ภาคเหนือ ศูนย์เผยแพร่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดเชียงใหม่ ๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศูนย์เผยแพร่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดนครราชสีมา

๓) ภาคกลาง ศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนา ประจำจังหวัดนครสวรรค์ ๔) ภาคใต้ ศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนา ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช

เหตุผลในการเลือกศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดทั้ง ๔ แห่ง เป็นสนามวิจัย คือเป็นสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดที่มีผลงานดีเด่น ซึ่งประเมินโดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจะแต่งตั้งกรรมการพิจารณา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘

๓.๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทย จำนวน ๔ ศูนย์ เป็นสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดที่มีผลงานดีเด่น ซึ่งประเมินโดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจะแต่งตั้งกรรมการพิจารณาโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญศูนย์ละ ๔ รูป/คน รวมจำนวน ๒๓ รูป/คน การวิจัยครั้งนี้จะจงบเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบ่งออกเป็น ๔ ระดับ คือ ๑) ส่วนผู้บริหารระดับสูงของศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้แก่ ผู้อำนวยการกลุ่มเผยแผ่พระพุทธศาสนา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำนวน ๑ คน ๒) ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติในการบริหารจัดการเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทย ได้แก่ เจ้าคณะจังหวัดหรือผู้ที่เจ้าคณะจังหวัดมอบหมาย จำนวน ๑ รูป, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด จำนวน ๑ คน, นักวิชาการศาสนาชำนาญการพิเศษ ๑

คน ๓) ระดับบุคลากรทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัด คือ พระภิกษุสงฆ์ผู้ทำหน้าที่หน้าเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ พระบัณฑิตเผยแผ่ จำนวน ๑ รูป ๔) กลุ่มนักวิชาการ ได้แก่ นักวิชาการที่มีบทบาทด้านการบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและสำนักงานพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด ๖ รูป/คน โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญศูนย์ละ ๔ รูป/คน รวมจำนวน ๒๓ รูป/คน

๔. วิธีการดำเนินการวิจัย/รูปแบบการวิจัย

โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยดังนี้

๔.๑ ศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Research)

โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการ บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ คุชฌีนิพนธ์ต่างๆ รวมทั้งรายงานการวิจัยและข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต รวมถึงการสังเกตการณ์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัด ซึ่งเป็นการรวบรวมทั้งข้อมูลระดับปฐมภูมิและระดับทุติยภูมิ แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้ไปทำการศึกษาวิเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อรับความคิดเห็นสำหรับการพัฒนาให้มีความสมบูรณ์และเหมาะสมยิ่งขึ้น

๔.๒ กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔ กลุ่ม รวมทั้งสิ้น ๒๓ รูป/คน โดย

ผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดด้วยตนเอง (Creswell, 2002, p. 644^๔; Patton, 1990, p. 169-183; โยธิน แสงวดี, ๒๕๕๑, น. ๑๓^๕; ชาย โพธิ์สิตา, ๒๕๕๐, น. ๒๒๘)^๖ สำหรับการสนทนาแบบเจาะจง (Focus Group Discussion) หรือการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล (In-Depth Interview) ตามแต่กรณีและความเหมาะสมของสถานการณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกสำหรับการวิจัยและสนับสนุนผลการวิจัยให้มีความน่าเชื่อถือเพิ่มมากขึ้น โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลของแต่ละกลุ่ม

๔.๓ การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพแนวทางดังนี้

- ๑.) การสังเกตการณ์ (Observation) เพื่อค้นหาพฤติกรรมที่แท้จริงในการดำเนินงานของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา โดยใช้เทคนิคการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Informal

^๔Creswell, J. W. *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative approaches to research.* (Upper Saddle River, NJ: Merrill/Pearson Education. (2002). p 644.

^๕โยธิน แสงวดี. *การวิจัยเชิงคุณภาพ.* (กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาและฝึกอบรมการวิจัย). พ.ศ. ๒๕๕๑. หน้า ๑๓.

^๖ชาย โพธิ์สิตา. *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ.* (กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชซิง). พ.ศ. ๒๕๕๐. หน้า ๒๒๘.

Observation) และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ร่วมกัน ๒) การสัมภาษณ์รายบุคคล (Interview) การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) เป็นการสัมภาษณ์แบบตรงไปตรงมา มีความยืดหยุ่นเปิดกว้างไม่เป็นทางการเป็นการถามแบบ ๓) การสนทนาดูแลแบบเจาะจง (Focus Group Discussion) จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปฏิบัติตามนโยบายการบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยใช้การสัมภาษณ์ทีละประเด็นตามโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์และให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้ความเห็นที่ละคนจนครบ

๔.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์จำนวน ๒ ชุด ที่พัฒนาเพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

๑. แบบสัมภาษณ์ชุดที่ ๑ เป็นคำถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามนโยบายการบริหารจัดการเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัด

๒. แบบสัมภาษณ์ชุดที่ ๒ เป็นคำถามเกี่ยวกับเทคนิควิธีการและรูปแบบในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทั้งการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิควิธีการดำเนินงานปัญหาอุปสรรคในการเผยแผ่ ปัจจัยที่ทำให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประสบผลสำเร็จรวมทั้งข้อเสนอแนะ

๔.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอ

นำข้อมูลที่ได้จากการจัดบันทึก และบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์ และสังเกตการณ์ จากผู้ให้ข้อมูลมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงในรูปแบบของข้อความเพื่อง่ายต่อการแยกประเด็น วิเคราะห์และจัดแยกแต่ละประเด็นเนื้อหาข้อมูลตามกลุ่มของข้อมูลที่สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลการบริหารจัดการ เพื่อนำไปสู่การเสนอต้นแบบการบริหารจัดการเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทย ความสำเร็จที่ได้โดยเปรียบเทียบกับทฤษฎีหลักที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ สรุปข้อมูลที่ได้และนำไปเปรียบเทียบที่ละประเด็น อภิปรายผลข้อมูลตามทฤษฎีและปรากฏการณ์ เพื่อสร้างข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

๕. ผลการวิจัย

๕.๑ ศึกษาลักษณะการบริหารจัดการของศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทย

ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการของศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดทั้ง ๔ ศูนย์ มีการวางแผนในการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่และกำหนดนโยบายแผนการดำเนินการก่อน ได้จากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเพื่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยเจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมในการวางแผน มีการอบรมกระบวนการทำงานแก่บุคลากร กำหนดยุทธศาสตร์ แผนงานและแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน

มีการจัดโครงสร้างองค์กรและการแบ่งงานที่ชัดเจน มีการติดตามผลการดำเนินงานด้านการเผยแผ่อย่างต่อเนื่องและเป็นแบบแผน มีการประชุมภายในหน่วยงาน โดยเจ้าหน้าที่และพนักงานร่วมประชุมวางแผนดำเนินการ เน้นการบริหารงานแบบพุทธธรรมและธรรมาภิบาล มีการปฏิบัติงานเป็นขั้นตอนและมีโครงสร้างการบริหารงานแบบราชการมีหน่วยงานในการกำกับดูแลพิจารณาแผนงาน งบประมาณ งานต่างๆ ชัดเจน กระจายการปฏิบัติงานและติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเป็นแบบแผน

นโยบายว่าด้วยการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้ง ๔ ศูนย์ มีการนำนโยบายมาปฏิบัติอย่างจริงจัง ส่งเสริมและสนับสนุนให้วัดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และแหล่งภูมิปัญญาของชุมชน รวมทั้งส่งเสริมให้มีศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของจังหวัดด้วย ส่งเสริมสนับสนุน และประสานงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและด้านพุทธศาสนศึกษา วิธีการเผยแผ่ พบว่า ศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดทั้ง ๔ ศูนย์ มีความยึดมั่นและตั้งใจมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการเผยแผ่โดยใช้สถาบันทางศาสนาสร้างความเข้มแข็งกับภาคประชาชนให้สามารถเข้าร่วมในการบริหารจัดการชุมชน โดยส่งเสริมให้ประชาชนใช้หลักธรรมทางศาสนาจนเกิดจิตสำนึกที่ถูกต้องพร้อมใจที่จะรวมตัวและรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันอย่างเข้มแข็ง และร่วมในกระบวนการบริหารจัดการชุมชนให้เกิดความเป็นธรรมและความโปร่งใสในการพัฒนาชุมชนต่อไป

การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านสื่อมวลชน สื่อวิทยุและสื่อชุมชน ของศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้ง ๔ ศูนย์ ถือว่าประสบความสำเร็จในขั้นหนึ่ง สามารถทำให้ธรรมะเป็นเรื่องเข้าใจง่ายและเข้าถึงได้ง่าย จากการสอบถามประชาชนที่ได้รับฟังธรรมะผ่านสื่อวิทยุของศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาจังหวัดนครราชสีมา กล่าวว่าเสียงธรรมะผ่านคลื่นวิทยุที่ได้ฟังทำให้เกิดข้อคิดสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเหตุการณ์ที่พบเจอในปัจจุบันได้ ธรรมะเป็นสิ่งที่เข้าใจได้ง่ายแต่ก็อยู่ที่ผู้นำเสนอหลักธรรมนั้นๆ

๕.๒ ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทย

สภาพแวดล้อมองค์กร

โดยสรุปการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ที่มีผลต่อการบริหารจัดการศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทยทั้ง ๔ ศูนย์ เป็นการมองโอกาสในการพัฒนาการบริหารจัดการให้เป็นรูปแบบที่ชัดเจน การประสานงานกับหน่วยงานและองค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อการประเมินสมรรถนะขององค์กรถือว่าเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างความรู้ยั่งยืนในการพัฒนา เนื่องจากจะทำให้ได้รู้สภาพความเป็นจริงว่าองค์กรมีสมรรถนะอย่างไร

ส่วนอุปสรรคที่มีผลต่อการบริหารจัดการศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้ง ๔ ศูนย์ จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัย พบว่าระบบการวางแผน กำกับ ติดตามผลการ

ดำเนินงานและพัฒนาระบบการบริหารยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ส่งผลให้ภาระงานขององค์กรเพิ่มขึ้นและมีความซับซ้อนโดยไม่จำเป็น การบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ทำได้ยากเนื่องจากหน่วยงานมีเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงานและงบประมาณของตนเอง ส่งผลให้การบูรณาการตามนโยบายไม่บรรลุตามเป้าหมาย

สภาพแวดล้อมภายในองค์กรของศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้ง ๔ ศูนย์ ถือว่าเป็นจุดแข็งในการบริหารจัดการองค์กรให้มีความพร้อมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ภายใต้ทฤษฎี 7-S ของ McKinsey มีระบบ (System) โครงสร้าง (Structure) กลยุทธ์ (Strategy) บุคลากร (Staff) ทักษะ (Skill) สไตล์ (Style) และค่านิยมร่วม (Shared valued) เป็นปัจจัยในการวิเคราะห์จุดแข็งขององค์กร เพื่อให้ทราบถึงข้อปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัด จุดแข็งในการวิเคราะห์ตามทฤษฎีของ McKinsey ทำให้เห็นรูปแบบโครงสร้างบทบาทภารกิจขององค์กรมีความชัดเจน มีระบบการสื่อสารภายในองค์กรที่ดี มีกฎระเบียบและคำแนะนำต่างๆสำหรับการปฏิบัติงาน

ส่วนจุดอ่อนที่ผู้วิจัยมองเห็นในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดทั้ง ๔ ศูนย์ คือการปรับเปลี่ยนทัศนคติและบทบาทของบุคลากรบางส่วนยังล่าช้า ทำให้การทำงานขาดประสิทธิภาพ การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรขาดการกำกับ การติดตามและการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและฐานข้อมูลที่มีอยู่ยัง

ขาดประสิทธิภาพ การจัดเก็บเอกสารไม่เป็นระบบมาตรฐานยากต่อการค้นหา บุคลากรขาดการทำงานเป็นทีม

ความสัมพันธ์ทางสังคม

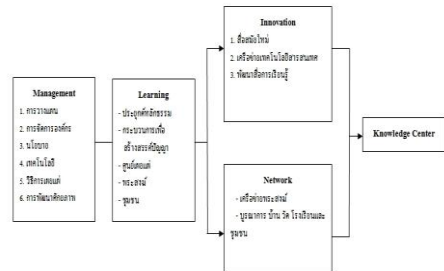
ความสัมพันธ์ภายในองค์กรพบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์เผยแพร่ฯ ทั้ง ๔ ศูนย์ มีการติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนารูปแบบการเผยแพร่พระพุทธศาสนา มีความร่วมมือ การพึ่งพาอาศัย ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ที่มีโครงสร้างและรูปแบบที่หลากหลาย บุคลากรที่ปฏิบัติงานมีกระบวนการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน ตลอดจนมีเป้าหมายร่วมกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรเครือข่าย พบว่า ศูนย์เผยแพร่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดทั้ง ๔ ศูนย์ มีการประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ในส่วน of ความร่วมมือ มีสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด วัฒนธรรมจังหวัด ทำหน้าที่ประสานงานด้านการเผยแพร่ ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลเมือง องค์กรบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ในการสนับสนุนงบประมาณด้านการเผยแพร่

๕.๓ เสนอต้นแบบ (Prototype) การบริหารจัดการเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของศูนย์เผยแพร่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทย

ผลการศึกษาข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ และ ๒ นำมาสู่การวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การเสนอต้นแบบการ

บริหารจัดการเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของศูนย์เผยแพร่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทย M-Link model โดยอาศัยกระบวนการบริหารจัดการองค์กรเชื่อมโยงกับการบริหารจัดการแนวพุทธ นอกจากนั้นต้องอาศัยปัจจัยที่สนับสนุนหรือส่งผลต่อการบริหารจัดการให้เกิดการบริหารจัดการขึ้นในศูนย์เผยแพร่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทย มีปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมขององค์กรและความสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อทำให้เกิดการบริหารจัดการองค์กรให้มีประสิทธิภาพและการพัฒนาบุคลากรผู้ทำหน้าที่เผยแพร่ให้มีความพร้อมในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน

“ต้นแบบการบริหารจัดการเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของศูนย์เผยแพร่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทย”

๖. อภิปรายผล

๖.๑ กระบวนการบริหารจัดการ

ศูนย์เผยแพร่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทย ได้จัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการองค์กรให้สอดคล้องกับนโยบายการเผยแพร่พระพุทธศาสนา เพื่อให้การ

ดำเนินงานเป็นไปตามพันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ สมองต่อนโยบาย บรรลุผลสำเร็จตาม เป้าประสงค์และสามารถวัดผลได้ตามตัวชี้วัด ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Hellriegel, Slocum, & Jackson (2004, p. 7)^๗ กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการองค์กร คืองานและ กิจกรรม ซึ่งรวมถึงการกำกับองค์กรหรือ หน่วยงานขององค์กร โดยใช้กระบวนการ ทางการจัดการ ประกอบด้วยการวางแผน การจัดการ การชี้แนะ และการควบคุม จะ เห็นได้ว่าศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำ จังหวัดทั้ง ๔ ศูนย์ มีกระบวนการนำแผนสู่การ ปฏิบัติ มีการสื่อสารทิศทางองค์กรทั้งวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ จุดเน้นการพัฒนาและ เป้าหมาย ให้บุคลากรทุกระดับรับรู้และเข้าใจ ตรงกันทั่วถึง วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพ ปัจจุบันและเป้าหมายนโยบาย เพื่อกำหนดกล ยุทธ์และจัดทำแผนปฏิบัติงานให้บรรลุ เป้าหมายตามวัตถุประสงค์ ดำเนินกิจกรรม ตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดนโยบายค่านึงถึง เป้าหมาย ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล เพื่อให้การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติอย่างเป็น รูปธรรม และรายงานผลการปฏิบัติงานให้ ผู้บริหารทราบ, การจัดการองค์กร ศูนย์เผยแผ่ พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดทั้ง ๔ ศูนย์ มี การจัดโครงสร้างองค์กร กระบวนการทำงาน และมอบหมายผู้รับผิดชอบงาน ผู้สนับสนุน พร้อมกำหนดบทบาทความรับผิดชอบอย่าง ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ

Schermerhorn, (2008, p. 17-19)^๘ กล่าวไว้ว่า การจัดการองค์กร เป็นกระบวนการตัดสินใจ ว่าใครทำงานอะไร และรายงานขึ้นตรงกับใคร เป็นการใช้บุคลากรได้อย่างเหมาะสม หรือ เรียกว่ากระบวนการออกแบบงาน การจัดสรร ทรัพยากรและการประสานงานกิจกรรมการ ทำงาน การปฏิบัติงานตามแผนและโครงสร้าง ขององค์กร นำมาสู่การนำนโยบายไปปฏิบัติให้ บรรลุ เป้าหมายของศูนย์เผยแผ่ พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทย การดำเนินงานตามโครงสร้างองค์กรและแผน ที่วางไว้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร พบว่าศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำ จังหวัดทั้ง ๔ ศูนย์ ได้นำนโยบายไปปฏิบัติโดย การสนับสนุนส่งเสริมบุคลากรผู้ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ได้รับการศึกษา เป็นผู้ที่มี ความรู้ความสามารถในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาได้อย่างดีเยี่ยม รวมทั้ง ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็น เครื่องมือในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่าน สื่อมวลชน IT และสื่อชุมชน สถานีวิทยุชุมชน เพื่อให้เข้าถึงประชาชนได้ง่าย ทุก กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สานิตย์ กายาผาด (๒๕๔๒, น. ๑๑๐)^๙ ใน ปัจจุบันโลกได้ก้าวเข้าสู่ยุคสังคม ข้อมูล ข่าวสารอย่างแท้จริง ทำให้วิถีชีวิตและความ

^๘Schermerhorn, J.R, Hunt, J.G, & Osborn,R,N. **Organizational Behavior (9th ed.)**. New York: John Wiley & Sons, Inc. (2008). p. 17-19.

^๙สานิตย์ กายาผาด. **เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อชีวิต**. (กรุงเทพมหานคร: เอิร์ด เวฟ เอ็ดดูเคชั่น. พ.ศ. ๒๕๔๒). หน้า ๑๑๐.

^๗Hellriegel, Don, Jackson, Susan E.,& Slocum, John W. **Management A Competency-Based Approach**. Ohio: Thomson South-Western. (2004). P. 7.

เป็นอยู่ของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง ส่งผลให้การดำเนินงานธุรกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไปด้วย เทคโนโลยีเป็นสิ่งที่คู่กับสารสนเทศ トラバโตที่เทคโนโลยีมีความก้าวหน้า ก็จะก่อให้เกิดสารสนเทศที่ทันสมัยไปด้วย

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่ากระบวนการบริหารจัดการของศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทย ทั้ง ๔ ศูนย์ มีการปฏิบัติงานตามแผน มีโครงสร้างองค์กร การนำนโยบายด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปปฏิบัติ และเทคโนโลยีสารสนเทศมีเข้ามามีบทบาททางด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประชาชนทุกกลุ่ม ผลการดำเนินงานตามแผน และกระบวนการทำงานของศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดส่งผลให้การเผยแผ่ฯ ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายและนโยบายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรชัย แนวพญา (๒๕๕๘)^{๑๐} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารองค์กรภาครัฐที่ประสบผลสำเร็จตามหลักการบริหารทางตะวันตกและตามหลักการทางพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการองค์การภาครัฐที่ประสบผลสำเร็จตามหลักการทางตะวันตกระดับบุคคลมีการถ่ายทอดเทคนิค วิธีการทำงาน

^{๑๐} ฉัตรชัย แนวพญา. **บริหารองค์การภาครัฐที่ประสบผลสำเร็จตามหลักการบริหารทางตะวันตกและตามหลักการทางพระพุทธศาสนา**. รัฐประศาสนศาสตร์ดุสิตบัณฑิต. (Journal of Nakhonratchasima College. Vol.9 no.2 July-December. พ.ศ. ๒๕๕๘).

ระดับกลุ่มหรือทีมงาน มีการเรียนรู้ คิดวิเคราะห์ร่วมกันระหว่างผู้ร่วมงานเพื่อหาแนวทางการทำงาน ระดับองค์การ สามารถปรับตัวและพัฒนาการทำงานจนเป็นที่ยอมรับของสังคม

๖.๒ ปัจจัยสนับสนุนการบริหารจัดการ

สภาพแวดล้อมองค์กร สภาพแวดล้อมในการทำงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานของความพึงพอใจซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่รอบตัวเราและเกี่ยวข้องกับบุคลากรโดยตรง อีกทั้งการใช้ชีวิตในแต่ละวันอย่างน้อยหนึ่งในสามอยู่กับที่ทำงาน มีความเป็นไปได้ในอนาคตที่ต้องใช้เวลาของชีวิตเกี่ยวข้องกับการทำงานมากขึ้น การจัดให้มีสภาพแวดล้อมองค์กรของศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดทั้ง 4 ศูนย์ ย่อมมีผลดีต่อประสิทธิภาพในการทำงาน หากจัดให้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการทำงาน สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับบุคลากร ตรงกันข้ามหากสภาพแวดล้อมในการทำงานไม่เหมาะสม บุคลากรอาจเกิดความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน อันเป็นสิ่งที่บั่นทอนทั้งทางร่างกายและจิตใจ ผลกระทบทางร่างกายหรือจิตใจของบุคลากรจะมีผลต่อการดำรงชีวิตในแต่ละวัน การได้ใช้ชีวิตใช้เวลาภาพได้สภาพแวดล้อมที่ดี มีความเหมาะสมในการทำงานซึ่งเป็นเวลาหนึ่งในสามของแต่ละวันเพียงพอที่จะทำให้บุคลากรมีความรู้สึกดี มีความสุข ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชีวิตในครอบครัวดีขึ้น นั่นก็หมายถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมส่งผลต่อองค์กร ครอบครัวและประเทศชาติ ซึ่งสอดคล้องกับ

การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ของ ชีระ เหลืองนทีเทพ และสุทธินันท์ พรหมสุวรรณ(บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ)^{๑๑} การที่จะทำใ้บุคลากรมีความรู้สึกดี มีความสุข มีปัจจัยอื่นๆ มาเกี่ยวข้อง นอกจากสภาพแวดล้อมในการทำงานแล้ว ยังมีปัจจัยภายในหรือแรงจูงใจภายในและปัจจัยภายนอกหรือแรงจูงใจภายนอกของแต่ละบุคคลทั้งที่มองเห็นเป็นรูปธรรม และที่เป็นนามธรรมแรงจูงใจภายในเป็นสิ่งที่ผลักดันจากภายในตัวบุคคล ซึ่งอาจจะเป็นที่เจตคติ ความคิดเห็นความสนใจ ความตั้งใจ การมองเห็นคุณค่า ความพอใจ ความต้องการ สิ่งต่างๆ ดังกล่าวนี้อาจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมค่อนข้างถาวร แรงจูงใจภายนอกเป็นสิ่งที่ผลักดันภายนอกตัวบุคคลที่มากระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม อาจจะเป็นการได้รับรางวัล เกียรติยศ ชื่อเสียง คำชม การได้รับการยอมรับยกย่อง ฯลฯ แรงจูงใจนี้ไม่คงทนถาวรต่อพฤติกรรม

ความสัมพันธ์ทางสังคม ความสัมพันธ์ภายในองค์กรที่มีผลต่อการบริหารจัดการองค์กร ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มหน่วยงานเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ เพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ของ คุณย์ เผยแผ่

พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทย ให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ในเครือข่ายสังคมจะประกอบไปด้วยบุคคลหรือตัวแสดงที่มีความสัมพันธ์ (Relation) ซึ่งกันและกันตามบทบาท หรือหน้าที่ของแต่ละคน หรือคู่ความสัมพันธ์มีอยู่ ซึ่งแต่ละคนนั้นมีได้มีเพียงบทบาทเดียว หากแต่มีหลายบทบาทที่จะต้องสวมในชีวิตประจำวัน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในเครือข่ายสังคม บางครั้งอาจเป็นไปตามทฤษฎีของการแลกเปลี่ยน เพราะบุคคลไม่เพียงแต่ทำตามบทบาทหน้าที่ที่คาดหวังในสังคม หรือตามบรรทัดฐานที่ได้รับการถ่ายทอดมาเท่านั้น แต่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลยังขึ้นอยู่กับพื้นฐานของการรับรู้และการตัดสินใจในการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันระหว่างคู่ความสัมพันธ์ ทั้งในด้านวัตถุประสงค์ทางด้านจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Borgatta, Edgar F. ; and Borgatta, Marie. (Volume 4 : S-Z Index) (1992 : 1887)^{๑๒} ให้นิยามของ เครือข่ายทางสังคม (Social Network) ว่าหมายถึง ปรากฏการณ์ทางสังคมในรูปแบบหนึ่งแสดงให้เห็นถึงรูปแบบการจัดเรียงความสัมพันธ์ (Patterned Arrays of Relationship) ระหว่างปัจเจกชน (Individual) ที่ร่วมกระทำการในสังคม และยังสนับสนุนแนวความคิดนี้โดย พระมหา

^{๑๑}ชีระ เหลืองนทีเทพและสุทธินันท์ พรหมสุวรรณ. การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและแรงจูงใจภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการทำงานของบุคลากร : กรณีศึกษาโรงเรียนพณิชยการ. การประชุมวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. ม.ป.ป.

^{๑๒}Borgatta, Edgar F. ; and Borgatta, Marie.(1992).Encyclopedia of Sociology.(Volume4 : S-Z Index). NewYork:Macmillan Publishing Company.

สุทิพย์ อาภากรโร (๒๕๔๗:๖)^{๑๓} ให้นิยามของ เครือข่ายทางสังคม ว่าหมายถึง ความสัมพันธ์ ในสังคมมนุษย์ ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ปัจเจกบุคคลกับกลุ่ม กลุ่มกับกลุ่ม และกลุ่ม กับเครือข่าย โดยเป็นการอธิบายถึงพฤติกรรม และความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ เช่น กิจกรรม การสื่อสาร ความร่วมมือ การพึ่งพา อาศัย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งเป็น ความสัมพันธ์ที่มีโครงสร้างและรูปแบบที่ หลากหลาย ศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนา ประจำจังหวัดทั้ง ๔ ศูนย์ มีการสร้างเครือข่าย ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ประสบ ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร เป็น ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรที่มีส่วนร่วมและมี บทบาทด้านการเผยแผ่หลักธรรมคำสอน โดยตรง

๗. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงการบริหาร

จัดการ ๑.) ผู้บริหารศูนย์เผยแผ่ พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดต้องสื่อสารและ

ชี้แจงทิศทางของศูนย์เผยแผ่ ให้บุคลากรทุกระดับทราบและนำไปสู่การปฏิบัติ ๒.) บุคลากรทุกภาคส่วนควรมีส่วนร่วมในการ ทบทวนกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ประจำปี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้ง

ต่อไป ผลจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่ามีประเด็น สำคัญที่สามารถนำไปดำเนินการศึกษาวิจัยใน ครั้งต่อไปได้ ดังนี้

๑.) ในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควร ทำการศึกษาต้นแบบการบริหารจัดการจาก กรณีศึกษาสำนักงานพระพุทธศาสนาประจำ จังหวัดที่ได้รับรางวัลด้านอื่นๆ เพื่อนำมา พิจารณาเปรียบเทียบหลักการบริหารจัดการ ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ ๒.) ควรมี การศึกษากับองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยตรง ต้องมี การวางแผนและร่วมมือกันอย่างจริงจัง จึง เพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนา มี ประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ

^{๑๓} พระมหาสุทิพย์ อาภากรโร. เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ. (กรุงเทพฯ :โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข). พ.ศ.๒๕๔๗. หน้า ๖.

บรรณานุกรม

๑. คัมภีร์พระไตรปิฎกและหนังสือภาษาไทย

- ฉัตรชัย แนวพญา.บริหารองค์การภาครัฐที่ประสบผลสำเร็จตามหลักการบริหารทางตะวันตก และตามหลักการทางพระพุทธศาสนา. รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต. Journal of Nakhonratchasima College. Vol.9 no.2 July-December. พ.ศ.๒๕๕๘.
- ชาย โพธิ์สิตา. ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์ พลัสลิชชิ่ง. พ.ศ. ๒๕๕๐.
- ธีระ เหลืองนทีเทพ และสุทธินันท์ พรหมสุวรรณ. การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและแรงจูงใจ ภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการทำงานของบุคลากร : กรณีศึกษา โรงเรียนพณิชยการ. การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพ บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. ม.ป.ป.
- พระมหาสุทนต์ อากาศโร. เครื่องช่วย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ. กรุงเทพฯ :โครงการ เสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข. พ.ศ.๒๕๔๗.
- โยธิน แสงวดี. การวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาและฝึกอบรมการวิจัย. พ.ศ. ๒๕๕๑.
- สมาน รังสิโยกฤษฏ์ และสุธี สุทธิสมบูรณ์. หลักการบริหารเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สัมหวาน. พ.ศ. ๒๕๔๔.
- สานิตย์ กายาผาด. เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อชีวิต. กรุงเทพมหานคร: เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น. พ.ศ. ๒๕๔๒.

๒. หนังสือภาษาอังกฤษ

- Hellriegel, Don, Jackson, Susan E., & Slocum, John W. (2004). **Management A Competency-Based Approach**. Ohio: Thomson South-Western.
- Borgatta, Edgar F. ; and Borgatta, Marie. (1992). **Encyclopedia of Sociology. (Volume 4 : S-Z Index)**. New York : Macmillan Publishing Company.
- Robbins, S.P. (2001). **Fundamentals of Management: Essential Concepts and Applications (10thed.)**. N.T: Prentice Hall.
- Robbin, S.P. (2005). **Organizational Behavior. 11th edition**. New Jersey: Pearson Education.
- Schermerhorn, J.R, Hunt, J.G, & Osborn, R, N. (2008). **Organizational Behavior (9th ed.)**. New York : John Wiley & Sons, Inc.

